

Timo Nurkka, erikoismittaushygieenikko, Työterveyslaitos

Opiskelu ja työn alku

Minä olen alkujaan käynyt ensin sähköasentajaksi ja teollisuussähköasentajaksi ja sitten mittaus- ja säätöteknikoksi. Tarinahan alkoi siitä että, esimieheni aikoinaan kaupungin ympäristöpuolella oli huomannut sunnuntain Hesarissa työpaikkailmoituksen, joka oli toimen sijaisuus Työterveyslaitokselle. Siihen mennessä en ollut kuullut koko laitoksesta mitään. Otin tietenkin ilmoituksen vakavasti ja kyselin työstä Närhen Pertiltä, joka oli yhteyshenkilö. Pertti oli siirtymässä sijaiseksi Kuopioon Lappeenrannasta. Hän ei paljastanut kaikkea mutta, työ kuulosti aika mielenkiintoiselle. Pääsin haastatteluun ja siellä oli Wellingin Irma, Janhusen Hannu, Laitisen Heikki ja joku muukin. Siis kaikki fyysikaalisen työhygieniaporukan edustajat. Mittaushygieenikon hommasta fysiikan puolelta oli kyse. Haastattelu oli mielenkiintoinen. Kaikki kehu olevansa jos ei nyt ihan väitelleitä, niin kyllä aika mestareita, mieleenpainuva ristikuulustelu suorastaan. Pois lähtiessä Janhusen Hannu esitteli vähän tiloja, puristi kättä ja sanoi, että "me varmaan näemme vielä". Sen piti olla kahdeksan kuukauden sijaisuus, mutta onhan tuo vähän kasvanut matkalla ja nyt on 31. vuosi. Ensimmäiseksi menin melu- ja ääriäkurssille Helsinkiin.

Ensimmäinen projekti jäi mieleen selkeästi. Kiersimme Kuuselan Leenan, tutkimusinsinööri ja Moilasen Aijan, meidän jumpparin, kanssa vaneritehtaita. Silloin vaneritehtaita oli Suomessa 21 ja me kiersimme niistä 14. Teimme kaikenlaisia mittauksia, minä mittailin mm. valaistusta. Samalla valokuvasin töitä tutkimushankkeeseen. Jumppari tietysti tarkasteli sorvarien työasentoja ja kaiken näköisiä kuormitusjuttuja, tutkimusinsinööri puolestaan tutkaili turvallisuusnäkökulmia. Myöhemmin siitä hankkeesta tehtiin turvallisuusopas. Turvallisuusopastusta kyllä tarvittiin, koska esimerkiksi työntekijät keskittivät lyhyet pölkkyt potkimalla ne kantapäällä kohdillensa! Oli mielenkiintoista kiertää puoli Suomea ja joskus siellä oli verkkokuivaimet tulella ja jouduttiin vähän odottelemaan. Se oli semmoinen alkuryssä tutkimuspuoleen.

Fysiikan puolta kesti vajaan vuoden ja sitten Närhen Pertsan tulikin takaisin. Sitten kemian puolen kollega Ryösän Raili päättikin mennä naimisiin ja muuttaa Pohjois-Karjalaan ja hänen paikka aukesi. Silloinen apulaisjohtaja Lindroosin Lasse sanoi, että jos pistät paperit, niin paikkahan on sinun. Silloin työ kääntyikin kemian puolelle ja sen jälkeen on riittänyt aika moninaista hommaa, niin tutkimusta kuin palvelupuolta.

Tutkimushankkeista yksi suurimpia oli kun puupölylle kehitettiin uutta raja-arvoa. Silloin käytiin sahoilla ja kerättiin suuria määriä puupölynäytteitä ja terpeenejä. Rahallisesti suurin lienee ollut VR:n transitoselvitys. Kierrettiin kaikkina vuodenaikoina viisi ratapihaa, siitä tuli kilometrejä jalan.

PCB onnettomuuksista pahimpia olivat muuntajapalot, jotka alkoivat Kaukopään tehtailla. PCB:tä sisältänyt muuntaja räjähti oikosulussa ja paloi mikä johti suureen hässäkkään. Mittauksissa aloitettiin kehittämään supermyrkyille mittausmenetelmiä. Janhusen Hannuhan sitä teki päätalon tutkijoiden kanssa.

Olen vetänyt mittauskursseja aikanaan ja sähköpuolen ja elektroniikkapuolen koulutuksesta on ollut hyötyä, koska ymmärrän mittarien sielunelämää, eikä tarvitse tuijottaa kylmiä lukuja ja uskoa niihin kun pukki suuriin sarviin.

Koulutusta

Viime aikoina olen pitänyt asbestikoulutusta yrityksille kiertueen mukana, mutta myös tilauskursseja on järjestetty joillekin yrityksille. Tykkään koulutuksesta, ja se on mukavaa, kun olet varma mistä puhut. Ensimmäisellä mittauskurssilla piti vääntää rautalangasta kurssilaisille koska he olivat hyvin eri tasolla tiedoissaan.

Lappeenrannan historiaa

Noin kymmenen vuotta sitten lakkautettiin Lappeenrannan IV-labra. Anttosen Hannu kävi siitä jo pitämässä meille aiemmin puhetta. Kun ei ollut tuottoa, niin ei kannattanut pitää. Kun olin vuorotteluvapaalla 2006, niin silloin lakkautettiin kemian labra. Väki jonkun verran väheni ja oli myös niitä, jotka lähtivät pois kuin rotat laivasta ennen YT-kierrosten alkamista. 17 henkeä muutti aivan uusiin tiloihin Rakuunamäelle. Ja noin vuoden kuluttua lopetettiin koko yksikkö. Yksi aamu tuli sähköpostia ja näin jakelulistasta, että mitä tämä voi merkitä. Meiltä irtisanottiin kaikki loput työntekijät. Kirjelmöin hallintojohtajalle, että mitä tämä tällainen peli on, että kun meille annettiin miettimisaikaa että otetaanko me vastaan tarjotut paikat. Sieltä tuli aika tylyä tekstiä että näin se vaan menee.

Nykyinen toimisto on entisessä Technopoliksessa, nykyään IVH Kampuksella. 23 neliötä, kaksi autopaikkaa ja ulko-oven vieressä. Siellä saa olla illalla niin pitkään kun haluaa, kuin ennen vanhaan. Työ on hieman yksinäistä. Ruokaillessa tai kahvilla tapaa muissa yrityksissä olevia entisiä työtöiläisiä ja se on piristävää. Minun esihenkilö Tuula kutsui meidän entiset työntekijät glögijuhliin Lappeenrantaan ja viime kesänä (2018) olimme Wellingin Irman tykönä kekkereissä hänen tiluksillaan. Vuodesta 2015 olen ollut yksin täällä.

Työ muuttuu hieman, kun Lappeenrannan itäpuolen keikkailun Kuopiosta aloittaa Rantasen Noora. Lappeenrannan alueen kanssa riittää töitä, kun meillä on suurteollisuutta, mikä meidän on pitänyt pinnalla. Metsäteollisuuden yritykset ovat aina niin isoja, että työ tehdään lähes aina kahdestaan. Lähes kaikki meidän palveluja ostavat ovat suuria, mukana on ollut ihan muutama pieni yritys.

Yhteistyöstä

Avin (aluehallintoviraston) työsuojelun kautta ei tule enää mitään eli meillä ovat yhteydet hävinneet viranomaisiin täysin. Taitaa olla samanlaista muuallakin alueyksiköissä. Yksi osatekijä voi olla, ettei ole enää henkilökohtaisia yhteyksiä viranomaisiin. Mutta siinä on myös se, että Avissakin on vähennetty väkeä viime vuosina. Kun aloitin urani kemian puolella, niin rakennus/asbestipuolella on AVIssa neljä henkilöä Etelä-Karjalan Kymenlaakson alueella kun heitä on nyt enää yksi. Heidän rooli lienee olla konsultteja nykyään. Viimeinen Avin juttu mitä olen tehnyt oli viime vuonna leipomo, jossa ei oltu leipomon historian aikana tehty koskaan jauhopölymittauksia.

Onnistumisia

Pieniä onnistumisiahan tulee montakin vuodessa, kun on saatu jossain yrityksessä parannettua työoloja. Yksi iso onnistuminen oli, kun Pulpin tehtaalla otettiin käyttöön uusi valkaisukemikaaliasema. Vanha valkaisukemikaaliasema purettiin ja otettiin käyttöön uusi. Mittasimme joka päivä 12 tunnin vuoroissa ja selvitimme työnjohdon kanssa, että tekijöillä oli turvalliset työolot. Yhtä pientä juttua lukuun ottamatta onnistuttiin täysin. Tehtaalla lorahti klooridioksidia jostain purettavasta putkesta vähän kanaaliin ja samaan aikaan oli neljä rakennusmiestä telineellä ja he eivät saaneet hälytystä vuodosta. He altistuivat jonkin verran, mutta kolmelle ei tullut mitään oireita ja yksi hengitti vähän kloorihöyryä. Samassa kohteessa estin yhden onnettomuuden: työntekijät aikoivat rälläkoidä happilinjaa, mutta eivät tienneet, että sisällä oli hapetta vielä putki täynnä! Putki tytettiin uudelleen ja sitten rälläköitiin, josta vieläkin tuli pieni tulipalo. Pystyimme kuitenkin näin estämään todennäköisesti suuren räjähdysen.

Yrityksiin olemme rakentaneet systemaattisia seurantajärjestelmiä joista yritykset ovat olleet erittäin tyytyväisiä. Dataa kertyy ja niistä näkee miten työympäristö kehittyy ja miten ohjeistetaan tietyissä töissä työntekijöitä. Hyviä asiakassuhteita on luotu, joten yrityksiin on mukava mennä, koska kaikki on jo tuttua.

Minun mielestä työhygieniää arvostetaan Työterveyslaitoksessa. Voi olla että euro on konsultoinut jonkin verran ja tuloja tullut. Työhygieninen toiminta on melko tehokasta hommaa nykyään.

Harmituksen aiheita

Vakavampia harmituksen aiheita ei ole ollut. Työssä on joskus tullut tehtyä pieniä virheitä, mutta ei mitään suurta. Vanhemmiten työmatkat ovat ruvenneet rasittamaan etenkin pimeillä syyskeleillä.

Viestintää

Työympäristön kehittämistyössä tarvitaan monialaista yhteistyötä. Nykyään pidetään yrityksissä palautetilaisuuksia ja ne on erittäin hyvin otettu vastaan. Lähes aina myös työterveyshuolto on ollut mukana. Moniosaaminen ja monialaisuus on hyväksi jo pelkästään, kun tehdään esimerkiksi suunnitelmia jonkun asian selvittämiseksi.

Tänä päivänä kiire aiheuttaa sen, että ihmisillä ei ole oikein aikaa istua. Muistan, kun vuosia sitten porukassa funtsittiin kaikenlaista ja kaverilta sai uutta näkemystä esimerkiksi jostain mittausten menetelmästä. Itse muistan sen, kun sain paljon oppia Peltosen Ykältä TT-osastolta päätalosta. Ykä on tehnyt pumpputestejä ja kehittänyt mittausten menetelmiä, keräimiä ja vaikka mitä. Hattua nostan sille osaamiselle mikä hänellä oli.

Työterveyshuolloista

Työterveyshuollon kautta tilauksia ei tule. He voivat suositella yrityksille selvityksiä ja sitten työsuojelupäällikkö tai rahapussin vartija tekee sen päätöksen. Me koulutamme työterveyshuoltoon erikoistuvia lääkäreitä työpaikoilla. He ovat erittäin otettuja siitä, että he näkevät muutakin kun papereita ja tällaista koulutusta tarvitaan entistä enemmän, koska ei käytännön kokemuksta ja näkemystä työpaikoista muuten saa.

Työterveyshuollot ovat ilmeisesti mitanneet suoraan osoittavilla mittareilla esimerkiksi melua. Olen itse nähnyt, kun työterveyshuollon edustaja toi firmaan meluannosmittareita ja sanoi, että kierrättäkää näitä. Otin meidän fyysikoihin yhteyttä, että pitäisikö meidän vähän opastaa mittaamisessa, Toisen kerran näin, kun työterveyshoitaja teki melukartoitusta mittaamalla äänitasomittarilla koneen vieressä ja sitten siirtyi seuraavaan paikkaan.

Koulutus

Mittaushygieenikot ovat väistyvä ammattikunta, uudet ovat mittaussinsinöörejä. Laitepuolen perusteet pitäisi olla hanskassa ja sitten yleiset periaatteet mittaamisesta. Kisälli-oppilas -periaate on hyvä tapa kouluttautumisessa.

Anekdootti

Hilpeetä aikaa oli, kun me mittailtiin Venäjän Karjalassa -90-luvun puolivälissä. Se oli itse asiassa meikäläisen työuran ainoa hetki, milloin olen ollut miljonääri. Päivärahat kun vaihtoi rupliksi, niin sitähan oli miljonääri. Siellä oli muutenkin jänniä paikkoja, en esimerkiksi ole käynyt aikaisemmin missään hotellilla missä on konepistoolimiehet portinvartijoina. Se oli Kontupohjan paperikombinaation oma hotelli. Venäläisten puolelta delegaatioissa oli mukana joku ministeri, joka harrasti mittausporukan kanssa hilpeetä elämää muutaman päivän ja hän oli saanut sydämin saunomisreissullaan, josta kyllä selvisi. Heillähän oli vaihtomiehistöä ihan riittävästi, joten heidän kanssa ei kannattanut kisailta juomisessa. Minä olin autokuskina ja pidin itseni selvin päin senkin vuoksi. Olihan ne muutenkin jännittäviä reissuja, kun siihen aikaan ei aina tiennyt poliisistakaan, että onko hän sinä päivänä rosvo vai poliisi.

Timo tekemässä kanavamittauksia teollisuuslaitoksen katolla